

शेर्पा समुदायको ज्याल्बो ल्होसारको अवसरमा मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

लोकप्रिय राष्ट्रिय दैनिक

www.rajdhanidaily.com

राजधानी

@Rajdhani_daily

rajdhanidaily.com

@RajdhaniRastriyaDainik

RAJDHANI NATIONAL DAILY

वर्ष २४, अंक २५६, शुक्रबार १६ फागुन २०८१, नेपाल संवत् १९४५ | RAJDHANI Nepali National Daily | Friday 28 February 2025 | पृष्ठ : ८ | मूल्य रु. ५०/-

प्रकाशकीय

आदरणीय पाठकवृन्द !

राजधानी राष्ट्रिय दैनिक विगत २४ वर्षदेखि निरन्तर प्रकाशित भई नेपाली मूलधारको सञ्चारजगतमा स्थापित छ । २४औं वर्षको यात्राका क्रममा नेपालले बेहोर्नुपरेको महाभूकम्प, विश्वव्यापी रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (कोभिड), आर्थिक मन्दी, महँगी तथा विज्ञापन बजार खस्कंदै जानु, पत्रिका छपाइका लागि आवश्यक सामग्रीको मूल्यवृद्धिलगायत विविध कठिनाइका बावजुद पनि हामीले साबिक मूल्यमै हाम्रा पाठकसमक्ष समाचार पुऱ्याउँदै आइरहेका थियौं ।

आगामी दिन सत्यतथ्य र विश्वसनीय समाचार पाठकमाझ पुऱ्याई पत्रिकालाई निरन्तरता दिन कठिनाइ भएका कारण आजकै मितिबाट पत्रिकाको मूल्य समायोजन गर्न बाध्य भएका छौं । आशा छ, सम्पूर्ण पाठकवर्गले हाम्रो यस बाध्यात्मक कदमलाई विगतमा जस्तै सहयोग र साथ दिनुहुनेछ भन्ने विश्वास लिएका छौं ।

हामी बुझ्छौं कि पत्रिकाको मूल्य समायोजनले पाठकवर्गलाई केही असुविधा त पक्कै हुनेछ । तर, निडर भई सत्यतथ्यमा आधारित रहेर अरुभन्दा भिन्दै समाचार प्रेषित गरी हामी हाम्रा पाठकको सुसूचित हुने अधिकारको पूर्ण ग्यारेन्टी दिन प्रतिबद्ध छौं ।

राजधानी राष्ट्रिय दैनिकप्रति तपाईंहरूको साथ र सहयोगका लागि हामी हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछौं ।

प्रकाशक

आशिष शेरचन

प्रबन्ध निर्देशक

बिकदै

नबिकने पत्रिका

न बिक्छ, न त भुक्छ

अब

रु. ५०/-

मा

प्रश्न सोधिरहन्छ, उत्तर खोजिरहन्छ ।

किन के किन कहिले
के के को कसरी को
किन कहाँ के कहाँ को
के कसरी किन कहाँ
के को किन कहाँ
के कहिले के कहाँ
किन कहिले कहाँ को
को कसरी के कसरी
किन को कसरी के
कहाँ कहिले

दिन्छ सधै साथ, बन्छ सबैको आवाज ।

लोकप्रिय राष्ट्रिय दैनिक
राजधानी

www.rajdhanidaily.com

प्रजातन्त्र नभए देश रहँदैन, राजा रहँदैनन्, हात्तीहरुको त कुरै भएन ।

• विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला

लोकप्रिय राष्ट्रिय दैनिक

www.rajdhanidaily.com

राजधानी

वर्ष २४, अंक २५६ शुक्रबार १६ फागुन २०८१, नेपाल संवत् १९४५ | RAJDHANI Nepali National Daily | Friday 28 February 2025 | पृष्ठ : ८ | मूल्य रु. ५०/-

- ग्राहक बन्नुपरेमा
- नवीकरण गर्नुपरेमा
- ठेगाना परिवर्तन भएमा
- पत्रिका नियमित नआएमा

०१-४८११०८०
राजधानी न्युज पब्लिकेशन प्रा. लि.
rajdhani_circulation@yahoo.com

विहान १० बजेदेखि
साँझ ५ बजेसम्म,
Ext. 108, 112

स्पष्टीकरण सोध्ने ऊर्जा मन्त्रालयमाथि कुलमानको उल्टै प्रश्न

● पदबाट हटाउने सम्बन्धमा दोस्रोपटक स्पष्टीकरण सोधिपछि '२४ घण्टाभित्र स्पष्टीकरण पेश गर्नुपर्ने जरुरीपना र तत्कालै कारबाही गर्नुपर्ने अवस्था विद्यमान नभएको' घिसिङको प्रस्टोक्ति

राजधानी समाचारदाता
काठमाडौं, १५ फागुन

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले ऊर्जा मन्त्रालयलाई आफूलाई स्पष्टीकरण सोध्ने अधिकार नभएको जवाफ दिएका छन् । सार्वजनिक विदाका दिन पारेर ऊर्जामन्त्री दीपक खड्काले २४ घण्टे स्पष्टीकरण सोधिपछि कार्यकारी घिसिङले विहीबार सो स्पष्टीकरण दिएका हुन् ।

कुलमानले लेखेका छन्, 'निवेदकलाई सेवाबाट हटाउने विषयमा स्पष्टीकरण सोध्ने र कारवाही गर्ने अधिकार कानुन व्याख्यासम्बन्धी ऐन, २०१० को दफा १६, नेपाल सरकारको कार्यसञ्चालन नियमावली, २०६४ को नियम २१ (अनुसूची-१ को क्र.सं. ३३) र नेपाल विद्युत् प्राधिकरण कार्यकारी निर्देशक वा महाप्रबन्धकको सेवा, सर्त तथा सुविधासम्बन्धी विनियमावली, २०६१ को विनियम २४ बमोजिम मन्त्रालयलाई नभएको व्यहोरा पुनः निवेदन गर्दछु ।'

उनले नेपाल विद्युत् प्राधिकरण कार्यकारी निर्देशक वा महाप्रबन्धकको सेवा, सर्त तथा सुविधासम्बन्धी विनियमावली, २०६१ को विनियम २२ मा उल्लिखित अवस्थामध्ये कुन आरोपमा कारवाही गर्न

लागिएको हो ? भन्ने प्रश्न गर्दै स्पष्टीकरणमा कसुर यकिन नगरी गोश्वारा आरोपमा कारवाही गर्न नमिल्ने जवाफ दिएका छन् ।

पदबाट हटाउने सम्बन्धमा दोस्रोपटक स्पष्टीकरण सोधिपछि उनले स्पष्टीकरण २४ घण्टाभित्र पेश गर्नुपर्ने जरुरीपना र तत्कालै कारवाही गर्नुपर्ने अवस्था विद्यमान नभएको उल्लेख गरेका छन् । स्पष्टीकरण माग गर्दा प्रतिवाद गर्ने उचित र पर्याप्त समय नदिइएको समेत प्राकृतिक त्यागको मान्य सिद्धान्त प्रतिकूल रहेको उनको जवाफमा उल्लेख छन् ।

कार्यसम्पादनको मूल्यांकन नै नगरी स्पष्टीकरण माग गरिएको विषय आफैमा अपरिपक्व र अनुचित रहेको भन्दै स्पष्टीकरणका सम्बन्धमा लगभग डेढ महिनासम्म कुनै कारवाही नगरी अचानक २४ घण्टाको अवधि दिई स्पष्टीकरण माग गरिएको कार्य प्रक्रियागत रूपमा गम्भीर त्रुटिपूर्ण, अनाधिकारयुक्त एवं पूर्वाग्रह प्रेरित रहेकाले त्यस्तो स्पष्टीकरणका आधारमा सेवाबाट हटाउन नमिल्ने उल्लेख छन् ।

११ फेब्रुअरी २०२५ मा नयाँ दिल्ली भारतमा आयोजना भएको ज्वाइन्ट स्टियरिङ कमिटीको बैठकमा सहभागी हुन मन्त्रालयबाट पत्राचार गरी मनोनयन भएको र सो ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय, नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र भारतको केन्द्रीय

विद्युत् प्राधिकरणबीच छलफल भई तय भएको घिसिङले स्पष्टीकरण दिएका छन् । घिसिङले सो समितिको बैठक भारतको केन्द्रीय विद्युत् प्राधिकरणको सदस्य र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशकको सहअध्यक्षतामा बस्ने व्यवस्था रहेको र बैठकबाट सन् २०२५ को अप्रिलबाट २०२६ को मार्चसम्मका लागि १३२, ३३ र ११ केभी प्रसारण लाइनमार्फत आदान-प्रदान गरिने विद्युत्को प्रतियुनिट दर तय गरिएको स्पष्टीकरणमा उल्लेख गरेका छन् ।

हाल तय गरिएको दर अहिलेसम्मकै सबैभन्दा कम वृद्धि भएको दर भएको र आवश्यक परेमा मात्र यस सम्झौताबमोजिम सुझावमाका महिनामा मुख्य रूपमा साँफू महिनासम्म कुनै कारवाही नगरी भारतीय इनर्जी एक्सचेन्जबाट प्रतिस्पर्धा गरी विद्युत् आयात स्वीकृति नभएको अवधिमा मात्र आयात गरिने स्पष्टीकरणमा उल्लेख छन् । हाल तय गरिएको नयाँ दर भारतीय इनर्जी एक्सचेन्जमा पिक समयमा पर्ने करिब प्रतियुनिट १० रुपैयाँ भारतीय रुपैयाँभन्दा सस्तो रहेको भनाइ कुलमानको छ ।

विगतमा भए गरेका प्रचलन तथा अभ्यासबमोजिम ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालयमा बैठकका एजेन्डाका विषयमा छलफल गरिएको उनले उल्लेख

गरेका छन् । सो दर नेपाल विद्युत् प्राधिकरण सञ्चालक समितिबाट अनुमोदन र विद्युत् नियमन आयोगबाट स्वीकृति प्राप्त भएपछि मात्र लागू हुने उल्लेख छन् ।

सञ्चालक समिति र नियमन आयोगबाट स्वीकृत भएपश्चात् २०२५ अप्रिलदेखि मात्र तय गरिएको नयाँ दर लागू हुने बताइएको छ । कुलमानले लेखेका छन्, 'सदस्य सचिव तहबाट सञ्चालक समितिको बैठक बस्न पत्राचार गरेको अवस्थामा समेत लामो समयदेखि बैठक बस्न नसकेका कारणले प्रस्तुत विषय सञ्चालक समितिमा प्रस्ताव पेश हुन सकेको छैन ।'

नेपालमा विद्युत्को उच्चतम माग हुने समयको विद्युत् माग-आपूर्ति व्यवस्थापन गर्न विगतदेखि नै यस प्रकारको सहमतिलाई मूर्तरूप दिई कार्यान्वयन गरिएको हुँदा सो समेतलाई दृष्टिगत गरी हालसम्मको विद्युत् आयातमा सबैभन्दा न्यून वृद्धि दरमा आयात गर्ने प्रवन्धलाई मन्त्रालयबाट स्वामित्व ग्रहण गर्नुपर्नेमा अनावश्यक रूपमा प्रश्न उठाउने एवं जिम्मेवार अधिकारीलाई हतोत्साहित गर्ने कार्य भएको हुँदा यस्तो कार्यबाट पर्न सक्ने दूरगामी प्रभाव र द्विपक्षीय सम्बन्धमा पर्न सक्ने असरसमेतलाई विचार गरेर मात्र प्रश्न उठाउने कार्य गर्न गराउन पनि उनले स्पष्टीकरणमार्फत मन्त्रालयलाई चेतावनी दिएका छन् ।

बाँकी पृष्ठ ५ मा >>

मलेसियामा १२ अवैध ई-वेस्ट कारखानामा छापा

● नेपालीसहित ४ सय २० अवैध कामदार पक्राउ

योगेन्द्र योगी/राजधानी
काठमाडौं, १५ फागुन

मलेसियाले भिसा सफिएर लुकिछिपी बसेकाहरूमाथि कारवाही तीव्र पारेसँगै ४ सय २० अवैध कामदारलाई पक्राउ गरेको छ । त्यहाँको अध्यागमन विभागले जोहर र सेलांगोरमा अवैध विद्युतीय तथा इलेक्ट्रोनिक फोहोर (ई-वेस्ट) प्रशोधन गर्ने १२ वटा कारखानामा एकैसाथ छापा मारेर विभिन्न अपराध गरेको आशंकामा ४ सय २० अवैध आप्रवासीलाई पक्राउ गरेको हो ।

तीमध्ये १० कारखाना जोहरमा रहेका थिए भने अन्य दुईवटा सेलांगोरको तेलोक पांगलिमा गासडमा थिए । अध्यागमनका उपमहानिर्देशक (अपरेसन) जाफरी इम्बोक तनाहाले विहान ९ बजेबाट सुरु भएको मलेसियाली भ्रष्टाचार निरोधक आयोग (एमएसीसी)संगको सहकार्यमा ७ सय ५३ जनाको स्क्रिनिङ गरिएको बताए ।

पक्राउ परेकासँग वैध टाभल डकुमेन्ट नभएको, ओभरस्टेमा बसेको, टाभल डकुमेन्टको दुरुपयोग गरेको अध्यागमनका उपमहानिर्देशक जाफरीले बताए । 'पक्राउ परेका २० देखि ३० वर्षका छन्, जसमा अधिकांश बंगलादेशी छन्, त्यसपछि म्यानमारका र नेपाली छन्,' उनले जलान बुलोह कासापस्थित कारखानामा अपरेसनपछि भने ।

जलान बुलोह कासापमा पक्राउ परेका सबैलाई थप अनुसन्धानका लागि मेलाकाको माछाप उम्बु अध्यागमन डिपो र जोहरको पेकान नास अध्यागमन डिपोमा लगेरिएको उनले बताए । विभागले विदेशी कामदारको

व्यवस्थापनमा रोजगारदाताको प्रतिनिधिको भूमिका निर्वाह गर्ने ३० वर्ष नाघेका पाँच स्थानीयलाई पनि नियन्त्रणमा लिएको उनले बताए ।

'अध्यागमन ऐन १९५९/६३ र अध्यागमन नियमावली १९६३ को नियमावली ३९(ख) अन्तर्गत कारवाही गरिनेछ,' जाफरीले भने, 'उनीहरूले पटकपटक अपराध गरेका छन् कि छैनन् भन्ने पनि अनुसन्धानले पत्ता लगाउनेछ ।'

उनका अनुसार एउटा कारखानामा बर्नामा जाँच गर्दा रोजगारदाताले विदेशी कामदारका लागि छात्रावास उपलब्ध गराए पनि कम्तीमा चारवटा ब्लक भएका सुविधा फोहोर, असहज र भीडभाड भएको पाइएको थियो ।

गत शनिवार पनि भएको अपरेसनमा १७ देखि ५७ वर्ष उमेर समूहका ६ सय ३० जनामध्ये ५ सय ९६ विदेशीलाई पक्राउ गरिएको थियो । अध्यागमनले ५ सय ३० म्यानमारका, बंगलादेशका ८५, इन्डोनेसियाका ७, भारतीय नागरिक ५ र एक नेपालीको निरीक्षण गरेको र उनीहरू सबैलाई अनुसन्धानका लागि सेमेनिह अध्यागमन डिपोमा राखिने बताइएको छ । मलेसियाले दिएको आममाफीमा घर नफर्किएकाहरूमाथि कारवाही तीव्र पारेको हो ।

पछिल्लो समय मलेसियामा गैरकानुनी कामदारमाथि घडपकड अभियान तीव्र पारेसँगै सयौं नेपाली पक्राउ परेको भन्दै गैरकानुनी भएर नबस्न र यदि बसेको भए आवश्यक पर्ने जरिमाना तिरेर नेपाल फर्कन त्यहाँस्थित नेपाली दूतावासले अनुरोध गर्दै आएको छ ।

नैतिक संकटमा ओली सरकार

► उच्चस्तरीय राजनीतिक संयन्त्रमा आज छलफल हुँदै

सुभाष साह/राजधानी
काठमाडौं, १५ फागुन

सरकारले ल्याएको अध्यादेश संघीय संसदबाट पारित हुन नसकेपछि सरकार नैतिक संकटमा परेको छ । अध्यादेश पारितका लागि छलफल, संवाद एवं वार्ता जारी छ । तर, सहमति जुट्न सकेको छैन । सहमति जुटाउन सरकारले निरन्तर दलका नेताहरूसँग छलफल गरिरहेको छ ।

प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली आफैँ सत्तारूढ दलका शीर्ष नेताहरूसँग छलफलमा छन् । सरकारमा सहभागी लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी नेपाल (लोसपा) र सरकारलाई समर्थन गरेको जनता समाजवादी पार्टी

नेपाल (जसपा)ले सरकारले ल्याएको भूमिसम्बन्धी अध्यादेश अस्वीकार गर्दै विपक्षमा मतदान गर्ने निर्णय सार्वजनिक गरेपछि प्रधानमन्त्री ओलीलाई सक्स परेको छ ।

प्रतिनिधिसभामा बहुमत भए पनि राष्ट्रिय सभामा सत्तारूढ गठबन्धनलाई बहुमत छैन । लोसपा र जसपा दुवैले अध्यादेश अस्वीकार गर्ने निष्कर्षमा पुगेपछि प्रधानमन्त्री ओली नैतिक संकटमा परेका छन् । ओली जसरी पनि ती अध्यादेश पारित गराउने पक्षमा छन् ।

सत्तारूढ नेपाली कांग्रेस, नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)सहितका दल अध्यादेश पारित गराउने पक्षमा छन् । कांग्रेस र एमालेकै केही नेताले अध्यादेशमा असन्तुष्टि व्यक्त गरे पनि दलको आदेश मान्दै स्वीकार गर्नुपर्ने अवस्था छ । तर, सत्तारूढ लोसपा र जसपाले

अस्वीकार गर्ने निर्णय नै गरिसकेका छन् ।

विपक्षी दलहरू नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र), राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा), नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी), राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (राप्रपा), आम जनता पार्टी (आजपा), नेपाल समाजवादी पार्टी (नेसपा) महेन्द्ररायासहितका दलहरूले अध्यादेश अस्वीकार गर्ने निर्णय यसअघि नै गरिसकेका छन् ।

अध्यादेश पारित हुन नसकेको तनावका बीचमा प्रधानमन्त्री ओलीले पुनः छलफल गर्ने भन्दै उच्चस्तरीय राजनीतिक संयन्त्रको बैठक बोलाएका छन् ।

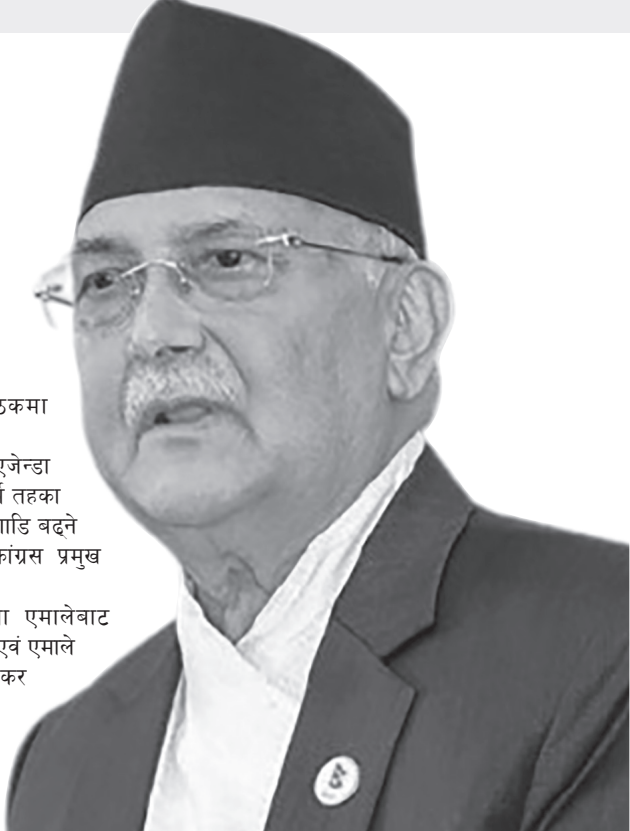
बैठक आज (शुक्रबार) बेलुकी ५ बजे प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारमा बस्दै छ । कांग्रेसका प्रमुख सचेतक श्याम घिमिरेका अनुसार पछिल्लो राजनीतिक

अवस्थालाई विभिन्न विषयमा बैठकमा छलफल हुनेछ ।

'अध्यादेशका विषयमा त्यस्तो गरी एजेन्डा नै राखेर छलफल गर्ने विषय छैन तर शीर्ष तहका नेताबीच छलफल भएपछि अब कसरी अगाडि बढ्ने भनेर केही न केही छलफल होला,' कांग्रेस प्रमुख सचेतक घिमिरेले भने ।

उच्चस्तरीय राजनीतिक संयन्त्रमा एमालेबाट वरिष्ठ उपाध्यक्ष ईश्वर पोखरेल, अर्थमन्त्री एवं एमाले उपाध्यक्ष विष्णु पौडेल, महासचिव शंकर पोखरेल र प्रधानमन्त्रीका प्रमुख राजनीतिक सल्लाहकार विष्णु रिमाल छन् ।

बाँकी पृष्ठ ५ मा >>

रा

व्यक्तिगत विवरण सुरक्षित राखौं, साइबर अपराधबाट जोगिऔं

संघीय राष्ट्रिय दैनिक
राजधानी

बलियो पासवर्ड राखौ र पासवर्डलाई नियमित रूपमा परिवर्तन गर्नुहोस् ।

कम्प्युटर, मोबाइल र इन्टरनेट प्रयोग गर्दा:

अपरिचित व्यक्ति वा कार्यालयबाट आएका शंकास्पद मेल, क्यासेज, लिंक नखोल्नुहोस् ।

आफूना व्यक्तिगत विवरणहरू (ओटीपी, युजरनेम, पासवर्ड, बैंक खाता नम्बर, पिनकोड, नागरिकता नम्बर, राहदानी नम्बर, जन्म मिति) कसैलाई सेयर नगर्नुस्, सुरक्षित राख्नुहोस् ।

अपरिचित व्यक्तिले युजरनेम र पासवर्ड मागे नदिनुस् ।

ह्वाट्स अप, इमो, भाइबर, सेसेन्जरलगायतका सामाजिक सञ्जालमा आएका शंकास्पद मिडियो वा अडियो कल नउठाउनुस् । त्यस्ता कल पटक पटक आए बलक गर्नुहोस् ।

कतार पुगेको २५ दिनमै
बाकसमा फर्किँदा...

महिलामैत्री सहर र ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र बनाइदै

तारकेश्वरका मेयरले सरकारी रकम
नामिना गरेको भन्दै अख्तियारमा उज

SAUDI ARABIA मा रोजगारी			कम्पनी: MISHAL SHALEEL BIN HABIB AL MUTAIRI CONTRACTING COMPANY			शहर: KSA			पुनः विनायन		
पुनः स्वीकृति २०२४/०८/११			चलानी नं.६०२२४४२			लट नं. ३०६५४०					
दि.नं.	कामदारको पद	जमाना सञ्चालन पदमा पुर्णमा	कामदारको संख्या संयोजन	मासिक तलब रु. के.रु.	गैर सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक
1	HOTEL HOUSEKEEPER WORKER	1	0	SR 1200	४४,६५५/-	गैरसुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक
अन्तरसर्वात निति २०२४/११/१० (01 MAR, 2025) न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ ।											
SAUDI ARABIA मा रोजगारी			कम्पनी: AL-HAIDER CONTRACTING COMPANY, HADI SALEH AL-HAIDER AND PARTNERS COMPANY			शहर: SAUDI ARABIA			पुनः विनायन		
पुनः स्वीकृति २०२४/०८/१८			चलानी नं.६०२२४४००			लट नं. ३२०४४०					
दि.नं.	कामदारको पद	जमाना सञ्चालन पदमा पुर्णमा	कामदारको संख्या संयोजन	मासिक तलब रु. के.रु.	गैर सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक
1	CONSTRUCTION WORKER/GENERAL WORKER	17	0	SR 1000	३९,२०५/-	गैरसुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक
अन्तरसर्वात निति २०२४/११/१२ (03 MAR, 2025) न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ ।											
SAUDI ARABIA मा रोजगारी			कम्पनी: MOHAMMED BIN RASHID BIN MOHAMMED ALQANTARI LAND TRANSPORT ESTABLISHMENT COMPANY			शहर: KSA			पुनः विनायन		
पुनः स्वीकृति २०२४/०८/२०			चलानी नं.६०२२४४०३			लट नं. ३१९९४२५					
दि.नं.	कामदारको पद	जमाना सञ्चालन पदमा पुर्णमा	कामदारको संख्या संयोजन	मासिक तलब रु. के.रु.	गैर सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक
1	TRUCK DRIVER/HAVEY DRIVER	2	0	SR 1800	६६,४७७/-	गैरसुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक
SAUDI ARABIA मा रोजगारी			कम्पनी: ORGANO RESTAURANT FOR SERVING MEALS			शहर: SAUDI ARABIA			पुनः विनायन		
पुनः स्वीकृति २०२४/०८/२७			चलानी नं.६०२२४४०८			लट नं. ३१९९४२५					
दि.नं.	कामदारको पद	जमाना सञ्चालन पदमा पुर्णमा	कामदारको संख्या संयोजन	मासिक तलब रु. के.रु.	गैर सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक
1	KITCHEN HELPER	4	0	SR 1000	३९,२०५/-	गैरसुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक	सुखी दिनांक
अन्तरसर्वात निति २०२४/११/२३ (07 MAR, 2025) न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ ।											
न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ ।											
न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ ।											
न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावरको कार्यालय सिनामगलमा हुनेछ । न्यानपावर											

शुक्रबार १६ फागुन २०८१
Friday 28 February 2025

विवेचना

www.rajdhanidaily.com

राजधानी

उच्च मूल्यवृद्धि, उपभोक्ता जागरण र महत्त्व

●**कमबीरबहादुर हाडा**

पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा आउने उतार-चढाव र भारतको मूल्य स्थितिले असर पर्ने गरेको छ । मौद्रिक नीतिले प्रमुख उद्देश्य मूल्य स्थिरता कायम गर्ने भए पनि आपूर्ति पक्षबाट मूल्य स्थिरतामा बढी चाप पर्ने गरेकाले हालका वर्षमा मौद्रिक उपकरणको प्रयोगबाट मूल्य स्थिरता कायम राख्ने काम जटिल बन्दै गइरहेको छ

“

सामान्यतया उपभोक्ताले वस्तु खरिद गर्दा देखा पर्ने बानी, व्यवहारा, इच्छा, आकांक्षा, वस्तुप्रतिको चाहना तथा उसको मनोवैज्ञानिक विचारलाई नै उपभोक्ता व्यवहार भनिन्छ । परापूर्वकालमा जब बजारशास्त्रको क्षेत्र सीमित थियो त्यस अवस्थामा प्रत्येक व्यवसायी प्रत्यक्ष रूपमा सम्बन्धित उपभोक्तासँग सम्बन्ध राखी ती उपभोक्ताहरूको व्यवहारको जानकारी अनुसार अनुसार वस्तु तथा सेवाको उत्पाद तथा आपूर्ति गर्ने गर्थे । आज आएर बजारशास्त्रको क्षेत्र यति व्यापक भइसकेको छ जसले गर्दा संसारको एक ठाउँको व्यवसायीले अर्को ठाउँमा रहेको उपभोक्ताको व्यवहार बुझ्नुपर्छ । प्रत्येक व्यवसायीले सम्बन्धित उपभोक्ताको व्यवहार बुझ्न ठूला-ठूला बजारको अनुसन्धान कार्य गर्नुपर्ने हुन्छ ।

कानुनले उपभोक्तालाई अधिकार प्रदान गरेर सरकारलाई त्यसको रक्षाको दायित्व तोकिए पनि नेपाली वस्तु र सेवा बजारमा आपूर्ति, मूल्य, गुणस्तर नियमन र काय्मा व्यापक समस्या छ । अधिकांश वस्तु र सेवा व्यापारीबाट उपभोक्ताउपर लुट मच्चाउने शृंखला बढ्दो छ । वस्तु र सेवा उत्पादक थोक तथा खुद्रा विक्रेता दुवानीकर्ताले आपूर्तिमा बजार एकाधिकार र आलोपालोबाट व्यवसाय सञ्चालन गरेका छन् । सरकारले प्रत्येक जिल्लामा आपूर्ति आयुक्त तोकनुपर्नेमा तोकिएको छैन । बजार हेर्ने निरीक्षण अधिकृतलाई सक्रिय बनाएको पनि पाइँदैन ।

उपभोक्ताको उचित तवरले संरक्षण हुनुपर्छ भन्ने हेतुले सन् १९६२, १५ मार्चमा पहिलोपटक तत्कालीन अमेरिकी राष्ट्रपति जोन अफ केनेडीले अमेरिकी कांग्रेसमा ‘कन्सुमर विल अफ राइट्स’ लगेका थिए । यसपछि अन्य मुलुकमा समेत यसले निरन्तरता पाएको देखिन्छ । नेपालमा समेत उपभोक्ताका हक अधिकारबारे लामो समयदेखि बहस चल्दै आएको छ । पछिल्लो समय व्यवस्थित र मर्यादित रूपले उपभोक्ता अधिकार सुनिश्चित गर्ने हेतुले उपभोक्ता अदालतको विषय अगाडि सारिएको छ ।

मुलुकमा उपभोक्ता अदालत गठनका विषयमा लामो समयदेखि बहस भए पनि यसले मूर्त रूप प्राप्त गर्न सकेको छैन । करिव एक दशकअगाडि २३ भदौ २०७३ मा तत्कालीन प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले सबै प्रदेशमा एक-एकवटा उपभोक्ता अदालत बनाउने घोषणा गरेका थिए । उपभोक्तालाई अन्याय पर्दा तत्काल सुनुवाइ गर्ने संयन्त्र नभएको भन्दै उनले उपभोक्ता अदालतको विषय उठाएका थिए । त्यसअगाडि व्यवस्थापिका-संसदको उद्योग, वाणिज्य तथा उपभोक्ता हित सम्बन्ध समितिले पनि उपभोक्ता अदालतको आवाज उठाएको थियो ।

संसदीय समितिले २०७३ असोजमा उपभोक्ता अदालत वा उपभोक्ता इजलासको व्यवस्था गर्न सरकारलाई निर्देशन दिएको थियो । समितिको निर्देशनअनुसार उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले उपभोक्ता संरक्षण ऐन २०७५ मा पनि उपभोक्ता अदालतको विषय समावेश गरिएको थियो । ऐनमा भएको व्यवस्थाअनुसार सरकारले अदालत गठन नगरेको भन्दै उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चले सर्वोच्चमा रिट निवेदन पनि दर्ता गरायो । सरकारले ढिलाइ गरेपछि सर्वोच्च अदालतले ६ फागुन २०७६ मा सातवटै प्रदेशमा उपभोक्ता अदालत गठन गर्न सरकारका नाममा निर्देशनात्मक आदेश जारी गरेको थियो । अहिले आएर मात्र यसको कार्यान्वयन पक्ष अगाडि बढेको जनाए पनि पूर्णता भने पाएको छैन ।

उपभोक्ता अदालतका बारेमा उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०७५ को दफा ४१ मा व्यवस्था गरिएको छ । जसमा दफा ४० को उपदफा १ बमोजिम हुने मुद्दाबाहेक अन्य मुद्दाको कारबाही तथा किनारा गर्नका लागि सरकारले राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरेर आवश्यकताअनुसार उपभोक्ता अदालत

गठन गर्न सक्ने उल्लेख छ । यसैलाई आधार बनाएर केही दिनपहिले उपभोक्ता संरक्षण परिषदले उपभोक्ता अदालत गठनसम्बन्धी प्रस्ताव तयार गरेको थियो । परिषदले प्रस्ताव पेश गर्दै तत्काल अदालत स्थापनाका लागि कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयलाई सिफारिस गर्ने निर्णय गरेसँगै मुलुकमा पहिलोपटक उपभोक्ता अदालत गठन प्रक्रिया अगाडि बढेको जनाइएको छ ।

नेपालमा उपभोक्ता अधिकारको इतिहास हेर्ने हो भने मल्लकालीन राजा जयस्थिति मल्लको समयमा माना-पायीको सुरुवात गरेर एउटै मापन प्रणालीको विकास गरेको देखिन्छ । यसबाट उपभोक्ताहरू केही हदसम्म मापन प्रणालीमा हुन सक्ने अनियमितताको सम्भावनाबाट जोगिन पुगेका थिए । ऐनको रूपमा पहिलोपटक उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५४ बनेको पाइन्छ । यसपछि २०५६ मा नियमावली बनाएर कार्यान्वयन अधि बढाएको देखिन्छ । वर्तमान संविधान २०७२ को धारा ४४ को १ मा उपभोक्तालाई गुणस्तरीय वस्तु तथा सेवा प्राप्त गर्ने हक हुनेछ र भाग २ मा गुणस्तरहीन वस्तु तथा सेवाले आघात पुगेको खण्डमा क्षतिपूर्तिको व्यवस्था हुनेछ भनेर उल्लेख गरिएको छ । यो मौलिक हकलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०७५ समेत बनेको छ । यो ऐन परिच्छेद-२ को उपभोक्ता संरक्षणसम्बन्धी व्यवस्थाअन्तर्गत उपभोक्ताको अधिकारमा जम्मा नौवटा अधिकारहरू सूचीकृत गरिएको छ । (स्रोत : धर्मराज भट्टराई, उपभोक्ता अदालतको अपरिहार्यता, राजधानी, २१ मंसिर, २०८१) ।

आर्थिक सर्वेक्षण २०८०/८१ मा उल्लेख गरिएअनुसार यस आर्थिक वर्षको सुरुवातमा देखिएको मुद्रास्फीतिमाथिको दबाव पछिल्लो महिनामा विस्तारै कम हुँदै गएको छ । यस आर्थिक वर्षको फागुनसम्म औसत मुद्रास्फीति दर ६ दशमलव शून्य ८ प्रतिशत छ । मूल्यवृद्धि नियन्त्रणका लागि लिइएका नीति तथा विश्वका अधिकांश अर्थतन्त्रको मुद्रास्फीतिमा आएको उल्लेख्य सुधारको प्रभाव आन्तरिक तथा बाह्य अर्थतन्त्रमा समेत परेको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा तेलको मूल्यमा कमी आएसँगै पेट्रोलियम पदार्थमा गरिएको मूल्य समायोजन, पैठारी मूल्य सूचकांक, तलब तथा ज्यालादर र थोक मूल्य सूचकांक वृद्धिदरमा आएको कमी, कमजोर आन्तरिक मागसमेतका कारण उपभोक्ता मुद्रास्फीतिमा तुलनात्मक रूपमा कम दबाव पर्न थालेको छ । चालू आर्थिक वर्षको फागुन महिनासम्मको प्रवृत्तिका आधारमा आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म वार्षिक औसत मुद्रास्फीति वृद्धिदर लक्षित सीमा ६ दशमलव ५ प्रतिशत रहने अनुमान छ ।

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को फागुनसम्म औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ६ दशमलव शून्य ८ प्रतिशत छ । गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा यस्तो मुद्रास्फीति ७ दशमलव ९३ प्रतिशत रहेको थियो । वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०८० फागुन महिनामा उपभोक्ता मुद्रास्फीति ४ दशमलव ८२ प्रतिशत छ । २०७९ फागुन महिनामा यस्तो मुद्रास्फीति ७ दशमलव ४४ तथा पेयपदार्थ समूहको मुद्रास्फीति ५ दशमलव ९४ प्रतिशत छ । गत वर्षको सोही महिनामा यस्तो मुद्रास्फीति ५ दशमलव ६४ प्रतिशत थियो । २०८० फागुन महिनामा खाद्य तथा पेयपदार्थ समूहअन्तर्गत मरमसला, तरकारी, दाल तथा गेडागुडी उपसमूहको दोहोरो अंकले मूल्यवृद्धि भएको छ ।

वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०८० फागुन महिनामा गैरखाद्य तथा सेवा समूहको मुद्रास्फीति ३ दशमलव ९५ प्रतिशत छ । गत वर्षको सोही महिनामा यस्तो मुद्रास्फीति ८ दशमलव ८७ प्रतिशत थियो । २०८०

फागुन महिनामा यस्तो गैरखाद्य तथा सेवा समूहको दोहोरो अंकले मूल्यवृद्धि भएको छ । वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०८० फागुन महिनामा काठमाडौं उपत्यकामा ४ दशमलव ८८ प्रतिशत तराईमा ४ दशमलव ४२ प्रतिशत, पहाडमा ५ दशमलव ४९ प्रतिशत र हिमालमा ४ दशमलव ४२ प्रतिशत मुद्रास्फीति छ । गत वर्षको सोही महिनामा यी क्षेत्रको मुद्रास्फीति क्रमशः ६ दशमलव ९५ प्रतिशत, ७ दशमलव ५ प्रतिशत र ६ दशमलव ६७ प्रतिशत र ८ दशमलव शून्य ९ प्रतिशत थियो ।

वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०८० फागुन महिनामा थोक मुद्रास्फीति ३ दशमलव ६९ प्रतिशत छ । गत वर्षको सोही अवधिमा यस्तो मुद्रास्फीति ७ दशमलव १ प्रतिशत थियो । २०८० फागुन महिनामा थोक मूल्यअन्तर्गत प्राथमिक वस्तुको मूल्य ८ दशमलव ९५ प्रतिशत र उत्पादित वस्तुको मूल्य २ दशमलव ३६ प्रतिशतले घटेको छ भने इन्धन तथा ऊर्जाको मूल्य ५ दशमलव २८ प्रतिशतले घटेको छ । गत वर्षको सोही महिनामा प्राथमिक वस्तुको मूल्य १ दशमलव ८१ प्रतिशत, इन्धन तथा ऊर्जाको मूल्य २५ दशमलव ७९ प्रतिशत र उत्पादित वस्तुको मूल्य ७ दशमलव ३३ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०८० फागुन महिनामा तलब तथा ज्यालादर सूचकांक ५ दशमलव ५६ प्रतिशतले बढेको छ । गत वर्षको सोही अवधिमा उक्त सूचकांक ८ दशमलव ५६ प्रतिशतले बढेको थियो । वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०८० फागुन महिनामा तलब सूचकांक र ज्यालादर सूचकांक क्रमशः १ दशमलव शून्य ५ प्रतिशत र ६ दशमलव ९२ प्रतिशतले बढेको छ । स्वदेशी बजारमा २०८० असार मसान्तसम्म प्रतिलिटर १ सय ६४ रुपैयाँ रहेको खुद्रामूल्य २०८० फागुनमा ४ दशमलव ८८ प्रतिशतले वृद्धि भई प्रतिलिटर १ सय ७२ रुपैयाँ कायम भएको छ । २०८० असार मसान्तमा प्रतिलिटर १ सय ४६ रुपैयाँ रहेको डिजेलको मूल्य मूल्य २०८० फागुनसम्ममा ९ दशमलव ९५ प्रतिशतले वृद्धि भई प्रतिलिटर १ सय ६० रुपैयाँ कायम भएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वजेट वक्तव्यमा उल्लेख गरिएअनुसार यस आर्थिक वर्षमा संघीय निजामती सेवा कानुन यसै अधिवेशनबाट पारित गरी कार्यान्वयन गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । राष्ट्रसेवक कर्मचारीको मनोबल बढाउन, काममा उत्प्रेरित गराउन, सेवा सुरक्षा, संरक्षण र अनुमानयोग्य सरुवा-बदुवा प्रणाली सुनिश्चित गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । सार्वजनिक क्षेत्रमा सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरी सेवाप्रवाहलाई थप सुदृढ गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । ई-गभर्नेन्सको माध्यमबाट सार्वजनिक सेवालाई मुहान्ररहित, कागजरहित र सम्पर्करहित बनाई गुणस्तर अभिवृद्धि गरिने कार्यक्रम राखिएको छ ।

सेवाग्राही र सेवाप्रदायकबीच नियमित संवादमार्फत सम्पादित कामको विषयमा सेवाग्राहीको पृष्ठपोषण लिन, गुनासाको तत्काल सम्बोधन गर्न र कार्यसम्पादनमा सुधार ल्याउन सेवाग्राहीसँग कार्यक्रम सञ्चालन गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलताको नीति लिइने उल्लेख छ । भ्रष्टाचारको दृष्टिले उच्च जोखिमका क्षेत्र पहिचान गरी नियन्त्रणका लागि एकीकृत रूपमा प्रवर्धनात्मक, निरोधात्मक तथा उपचारात्मक उपाय अवलम्बन गरिने कार्यक्रम राखिएको छ ।

संघीयता कार्यान्वयनलाई पूर्णता दिन बाँकी कानुन प्राथमिकताका साथ तर्जुमा गरिने कार्यक्रम राखिनुका साथै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कृषक तथा साभ्ना अधिकारको विस्तृतीकरणसम्बन्धी परिमार्जित प्रतिवेदन कार्यान्वयन गरी अधिकार र कार्यक्षेत्रमा रहेको दोहोरोपनाको अन्त गरिने नीति तथा कार्यक्रम पनि राखिएको छ । राजस्व बोंडफाँट र

वित्तीय हस्तान्तरण गर्दा लिइने आधार र सूचकलाई हालसम्मको अभ्यास र अनुभवको आधारमा पुनरावलोकन गरी वस्तुनिष्ठ, समन्यायिक र यथार्थपरक बनाइने पनि कार्यक्रम राखिएको छ ।

सार्वजनिक प्रशासनको संरचनागत, कार्यात्मक र व्यवहारगत सुधार एवं सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको अधिकतम उपयोग गरी सार्वजनिक क्षेत्रमा सुशासन प्रवर्धन गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । आगामी आर्थिक वर्ष सार्वजनिक उत्तरदायित्व र स्वार्थको द्वन्द्वसम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरिने नीति लिइएको छ । सूचना प्रविधिको अधिकतम उपयोग गरी सार्वजनिक क्षेत्रमा सुशासन प्रवर्धन गरिने नीति लिइएको छ । साथै, वजेटका पाँच रूपान्तरणकारी क्षेत्र देहायबमोजिम रहेका छन् : कृषि क्षेत्र रूपान्तरण, ऊर्जा क्षेत्र विकास, सूचना प्रविधि विकास, पर्यटन प्रवर्धन र उद्यमशीलता र औद्योगिक विकास आदिजस्ता कार्यक्रमहरू पनि राखिएको पाइन्छ ।

वर्तमान सोही योजना (२०८१/८२–२०८५/८६) मा मूल्यनीति अन्तर्गत राजनीतिक दलहरूले समाजको विभिन्न क्षेत्र र वर्गसँग लिने चन्दा तथा आर्थिक सहायतालाई पारदर्शी बनाउन पूर्ण रूपमा कानुनी परिपालना गराउने राजनीतिक दलले कुनै प्रकारको वैदेशिक सहयोग लिन नपाउने व्यवस्था गर्ने राजनीति दलसम्बन्धी कानुनमा समयानुकूल परिमार्जन गरी राजनीतिक दलको कार्यशैली, आचरण तथा व्यवहारमा सुधार गर्ने निर्वाचन प्रणालीका विभिन्न चरणहरूमा घर्देलो कार्यक्रमलाई निरुत्साहित गर्दै आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरी निर्वाचन प्रणालीलाई स्वच्छ, निष्पक्ष, पारदर्शी, मर्यादित र भित्तव्ययी बनाउन आवश्यक कानुनी व्यवस्था गर्ने मतदान अस्वीकार गर्ने अधिकारजस्ता विषय कानुनमा समावेश गरी प्रत्यक्ष लोकतन्त्रलाई सुदृढ बनाउने नीति तथा कार्यक्रम राखिएको छ ।

पूर्ण नगदरहित कारोबारका लागि नीतिगत, कानुनी, संस्थागत र कार्यक्रमको कार्ययोजना तर्जुमा गरी चरणबद्ध रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउने खुला सरकारको अवधारणा अवलम्बन गरी सार्वजनिक सेवामा सुशासन कायम गर्न जनउत्तरदायी, पारदर्शी, सहभागितामूलक कानुनको परिपालना गर्ने वातावरण तयार गर्ने उच्च पदाधिकारीहरूको अनिवार्य रूपमा सूचकको आधारमा निष्ठाको मूल्यांकन गर्ने संयन्त्रको विकास गर्ने सूचना प्रविधिको प्रयोग, छरितो प्रशासनिक संरचना, उच्च मनोबल र अभिप्रेरित कर्मचारीतन्त्रमार्फत सार्वजनिक सेवालाई प्रभावकारी बनाउने तहगत सरकारले आवधिक योजना तथा कानुनबमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचनाको तर्जुमा गर्ने तथा तोकिएको समयसीमाभित्र नै वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा पेश गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने प्रबन्ध मिलाउने ।

न्यायिक प्रक्रियालाई सरल, अनुमानयोग्य, जवाफदेही, पारदर्शी र सूचना प्रविधिमैत्री बनाई सबैका लागि न्याय सुनिश्चित गर्ने न्यायपालिकाप्रतिको जनआस्था र विश्वासमा अभिवृद्धि गरी न्यायपूर्ण समाज निर्माण गर्ने सूचना प्रविधिको प्रयोगमार्फत न्याय सम्पादन प्रणालीलाई छिटो, छरितो र पहुँचयोग्य बनाउने अदालतमा रहेको मुद्दाको चाप न्यूनीकरण र अभिप्रेरित कर्मचारीतन्त्रमार्फत सार्वजनिक सेवालाई प्रभावकारी बनाउने अदालतसँग समन्वय गरी मुद्दा व्यवस्थापनका सम्बन्धमा प्रभावकारी उपाय अवलम्बन गर्ने न्यायपालिकाको संस्थागत सुदृढीकरण एवम् अर्धन्यायिक निकाय, न्यायिक समितिलगायतको सबलीकरण गर्ने ।

सरकारी तथा निजी क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारी, राजनीतिक दलमा आवद्ध पदाधिकारी र सदस्यहरूका लागि आवश्यक पर्ने नैतिकता, सदाचरिता, निष्ठा, आध्यात्मिक बौद्धिकता अभिवृद्धि गर्न सम्बन्धित नीति तथा कानुनमा सुधार गर्ने कुटनैतिक आचारसंहिताको पूर्ण परिपालना र प्रभावकारी प्रयोग गर्ने नागरिकले राज्य, समाज र परिवारप्रति निर्वाह गर्नुपर्ने जिम्मेवारी तथा कर्तव्य बोध गराउन आवश्यक रणनीति अवलम्बन गर्ने उद्देश्य राखिएको छ ।

लक्षित समुदाय तथा वर्गको संरक्षण, उत्थान र सशक्तीकरण गर्दै राज्यका हरेक क्षेत्रमा पहुँच पहिचान र प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न विद्यमान नीति, कानुन तथा व्यवस्थामा सुधार गर्ने विद्यमान विभेदकारी कानुनमा सुधार तथा नयाँ बनेने कानुनहरूलाई समावेशी एवं लैंगिकमैत्री बनाउने । सार्वजनिक पदाधिकारीको स्पष्ट उत्तरदायित्व निर्धारण गर्न कानुनी व्यवस्था मिलाइने अनुमान तथा मूल्यांकन प्रणालीमा प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गर्ने नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणालीको विकास गर्न पृष्ठपोषणलाई अनिवार्य कार्यान्वयन गर्ने, गराउने प्रशासनिक सुशासनलाई नतिजामुखी बनाउन सेवाग्राहीबाट सम्बन्धित पदाधिकारीको मूल्यांकन गर्ने प्रणाली विकास गर्ने रणनीति तथा कार्यक्रम राखिएको पाइन्छ ।

मूल्य स्थितिलाई माग एवं लागत तथा आपूर्तिजन्य पक्षले प्रभाव पार्ने गर्छ । उत्पादनर सूचकांक ५ दशमलव ५६ प्रतिशतले बढेको छ । गत वर्षको सोही अवधिमा उक्त सूचकांक ८ दशमलव ५६ प्रतिशतले बढेको थियो । वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०८० फागुन महिनामा तलब सूचकांक र ज्यालादर सूचकांक क्रमशः १ दशमलव शून्य ५ प्रतिशत र ६ दशमलव ९२ प्रतिशतले बढेको छ । स्वदेशी बजारमा २०८० असार मसान्तसम्म प्रतिलिटर १ सय ६४ रुपैयाँ रहेको खुद्रामूल्य २०८० फागुनमा ४ दशमलव ८८ प्रतिशतले वृद्धि भई प्रतिलिटर १ सय ७२ रुपैयाँ कायम भएको छ । २०८० असार मसान्तमा प्रतिलिटर १ सय ४६ रुपैयाँ रहेको डिजेलको मूल्य मूल्य २०८० फागुनसम्ममा ९ दशमलव ९५ प्रतिशतले वृद्धि भई प्रतिलिटर १ सय ६० रुपैयाँ कायम भएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वजेट वक्तव्यमा उल्लेख गरिएअनुसार यस आर्थिक वर्षमा संघीय निजामती सेवा कानुन यसै अधिवेशनबाट पारित गरी कार्यान्वयन गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । राष्ट्रसेवक कर्मचारीको मनोबल बढाउन, काममा उत्प्रेरित गराउन, सेवा सुरक्षा, संरक्षण र अनुमानयोग्य सरुवा-बदुवा प्रणाली सुनिश्चित गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । सार्वजनिक क्षेत्रमा सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरी सेवाप्रवाहलाई थप सुदृढ गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । ई-गभर्नेन्सको माध्यमबाट सार्वजनिक सेवालाई मुहान्ररहित, कागजरहित र सम्पर्करहित बनाई गुणस्तर अभिवृद्धि गरिने कार्यक्रम राखिएको छ ।

सेवाग्राही र सेवाप्रदायकबीच नियमित संवादमार्फत सम्पादित कामको विषयमा सेवाग्राहीको पृष्ठपोषण लिन, गुनासाको तत्काल सम्बोधन गर्न र कार्यसम्पादनमा सुधार ल्याउन सेवाग्राहीसँग कार्यक्रम सञ्चालन गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलताको नीति लिइने उल्लेख छ । भ्रष्टाचारको दृष्टिले उच्च जोखिमका क्षेत्र पहिचान गरी नियन्त्रणका लागि एकीकृत रूपमा प्रवर्धनात्मक, निरोधात्मक तथा उपचारात्मक उपाय अवलम्बन गरिने कार्यक्रम राखिएको छ ।

संघीयता कार्यान्वयनलाई पूर्णता दिन बाँकी कानुन प्राथमिकताका साथ तर्जुमा गरिने कार्यक्रम राखिनुका साथै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कृषक तथा साभ्ना अधिकारको विस्तृतीकरणसम्बन्धी परिमार्जित प्रतिवेदन कार्यान्वयन गरी अधिकार र कार्यक्षेत्रमा रहेको दोहोरोपनाको अन्त गरिने नीति तथा कार्यक्रम पनि राखिएको छ । राजस्व बोंडफाँट र

वित्तीय हस्तान्तरण गर्दा लिइने आधार र सूचकलाई हालसम्मको अभ्यास र अनुभवको आधारमा पुनरावलोकन गरी वस्तुनिष्ठ, समन्यायिक र यथार्थपरक बनाइने पनि कार्यक्रम राखिएको छ । सार्वजनिक प्रशासनको संरचनागत, कार्यात्मक र व्यवहारगत सुधार एवं सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको अधिकतम उपयोग गरी सार्वजनिक क्षेत्रमा सुशासन प्रवर्धन गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । आगामी आर्थिक वर्ष सार्वजनिक उत्तरदायित्व र स्वार्थको द्वन्द्वसम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरिने नीति लिइएको छ । सूचना प्रविधिको अधिकतम उपयोग गरी सार्वजनिक क्षेत्रमा सुशासन प्रवर्धन गरिने नीति लिइएको छ । साथै, वजेटका पाँच रूपान्तरणकारी क्षेत्र देहायबमोजिम रहेका छन् : कृषि क्षेत्र रूपान्तरण, ऊर्जा क्षेत्र विकास, सूचना प्रविधि विकास, पर्यटन प्रवर्धन र उद्यमशीलता र औद्योगिक विकास आदिजस्ता कार्यक्रमहरू पनि राखिएको पाइन्छ ।

वर्तमान सोही योजना (२०८१/८२–२०८५/८६) मा मूल्यनीति अन्तर्गत राजनीतिक दलहरूले समाजको विभिन्न क्षेत्र र वर्गसँग लिने चन्दा तथा आर्थिक सहायतालाई पारदर्शी बनाउन पूर्ण रूपमा कानुनी परिपालना गराउने राजनीतिक दलले कुनै प्रकारको वैदेशिक सहयोग लिन नपाउने व्यवस्था गर्ने राजनीति दलसम्बन्धी कानुनमा समयानुकूल परिमार्जन गरी राजनीतिक दलको कार्यशैली, आचरण तथा व्यवहारमा सुधार गर्ने निर्वाचन प्रणालीका विभिन्न चरणहरूमा घर्देलो कार्यक्रमलाई निरुत्साहित गर्दै आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरी निर्वाचन प्रणालीलाई स्वच्छ, निष्पक्ष, पारदर्शी, मर्यादित र भित्तव्ययी बनाउन आवश्यक कानुनी व्यवस्था गर्ने मतदान अस्वीकार गर्ने अधिकारजस्ता विषय कानुनमा समावेश गरी प्रत्यक्ष लोकतन्त्रलाई सुदृढ बनाउने नीति तथा कार्यक्रम राखिएको छ ।

पूर्ण नगदरहित कारोबारका लागि नीतिगत, कानुनी, संस्थागत र कार्यक्रमको कार्ययोजना तर्जुमा गरी चरणबद्ध रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउने खुला सरकारको अवधारणा अवलम्बन गरी सार्वजनिक सेवामा सुशासन कायम गर्न जनउत्तरदायी, पारदर्शी, सहभागितामूलक कानुनको परिपालना गर्ने वातावरण तयार गर्ने उच्च पदाधिकारीहरूको अनिवार्य रूपमा सूचकको आधारमा निष्ठाको मूल्यांकन गर्ने संयन्त्रको विकास गर्ने सूचना प्रविधिको प्रयोग, छरितो प्रशासनिक संरचना, उच्च मनोबल र अभिप्रेरित कर्मचारीतन्त्रमार्फत सार्वजनिक सेवालाई प्रभावकारी बनाउने तहगत सरकारले आवधिक योजना तथा कानुनबमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचनाको तर्जुमा गर्ने तथा तोकिएको समयसीमाभित्र नै वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा पेश गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने प्रबन्ध मिलाउने ।

न्यायिक प्रक्रियालाई सरल, अनुमानयोग्य, जवाफदेही, पारदर्शी र सूचना प्रविधिमैत्री बनाई सबैका लागि न्याय सुनिश्चित गर्ने न्यायपालिकाप्रतिको जनआस्था र विश्वासमा अभिवृद्धि गरी न्यायपूर्ण समाज निर्माण गर्ने सूचना प्रविधिको प्रयोगमार्फत न्याय सम्पादन प्रणालीलाई छिटो, छरितो र पहुँचयोग्य बनाउने अदालतमा रहेको मुद्दाको चाप न्यूनीकरण र अभिप्रेरित कर्मचारीतन्त्रमार्फत सार्वजनिक सेवालाई प्रभावकारी बनाउने अदालतसँग समन्वय गरी मुद्दा व्यवस्थापनका सम्बन्धमा प्रभावकारी उपाय अवलम्बन गर्ने न्यायपालिकाको संस्थागत सुदृढीकरण एवम् अर्धन्यायिक निकाय, न्यायिक समितिलगायतको सबलीकरण गर्ने ।

सरकारी तथा निजी क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारी, राजनीतिक दलमा आवद्ध पदाधिकारी र सदस्यहरूका लागि आवश्यक पर्ने नैतिकता, सदाचरिता, निष्ठा, आध्यात्मिक बौद्धिकता अभिवृद्धि गर्न सम्बन्धित नीति तथा कानुनमा सुधार गर्ने कुटनैतिक आचारसंहिताको पूर्ण परिपालना र प्रभावकारी प्रयोग गर्ने नागरिकले राज्य, समाज र परिवारप्रति निर्वाह गर्नुपर्ने जिम्मेवारी तथा कर्तव्य बोध गराउन आवश्यक रणनीति अवलम्बन गर्ने उद्देश्य राखिएको छ ।

●**रुद्रबहादुर राई**

उदयपुर

कृषि घरेलु उद्योग स्थापना गरौँ

राज्यले कृषिक्षेत्रलाई देशको जैविक विविधतामा आधारित खेती गर्ने वैज्ञानिक कार्ययोजना बनाउनुपर्छ । कृषकलाई पशुपालन, पन्छीपालन, फलफूल खेती, पुष्प खेती, जडीबूटी खेती, अलैंची, अदुवा, अम्रिसोलगायत आयआर्जन गर्न सकिने खेती उत्पादनमा आधारित कृषि तालिम दिएपछि उल्लिखित उत्पादनमा आधारित घरेलु उद्योगहरू स्थापना गर्नुपर्छ । भारत, इजरायल, न्युजिल्यान्डलगायतका देशहरूले

कृषि र पशुपालनबाट गरेको आर्थिक समृद्धिको मोडेल नेपालले लागू गर्न आवश्यक छ । देश विकास ठूला चरण गरेर होइन, सानासाना काम गरेर हुन सक्छ । कृषि र पशुपालनलाई वैज्ञानिक तरिकाले विकास गरी देशलाई आत्मनिर्भर बनाउन सकिन्छ भन्ने कुरा राज्यले किन बुझ्दैन ?

विदेश गएर जीवन निर्वाह गरिरहेका युवाहरूले सामाजिक सञ्जालहरूमा प्रस्तुत गरिरहने अभिव्यक्तिलाई हेर्दा, सुन्दा र पढ्दा उनीहरू रहरले विदेसिएका होइनन् । स्वदेशमा आयआर्जन गर्न नसक्दा काम, माम र जीवनयापनका लागि छिमेकी वा टाढाका मुलुकहरूमा गएका हुन् ।

जीवनयापनको बाध्यतासँग कान्छा, कान्छी, बहादुर वा कामदारको नाममा विदेशी भूमिमा श्रम र श्री बेच्न बाध्य भएका हुन् । तसर्थ, राज्यले नेपालमा नै रोजगारीको सिर्जना गर्नुपर्छ । यसो गर्दा पहिलो चरणमा गाउँ, बस्तीका युवाशक्तिलाई आफ्नै ठाउँमा स्वरोजगार हुनका लागि व्यावसायिक तालिमलाई हरेक पालिकाहरूमा सञ्चालन गर्नुपर्छ ।

●**रथाम कृष्ण खनाल**

अर्घाखाँची

टिप्पणी प्रतिक्रिया

कृषिप्रधान देशको यस्तो हालत

देश कृषिप्रधान नै हो तर कुसीप्रधान पनि भएको छ र कुसीमा बस्नेहरूको दूरदृष्टि नहुँदा धानको उत्पादन घट्यो विगतमा । आव २०७५/०७६ मा धानको उत्पादन ५६ लाख १० हजार ११ टन थियो । २०७६/०७७ मा १ प्रतिशतले घटेर ५५ लाख ५० हजार ८ सय ७८ टन रहयो । आव २०७७/०७८ मा १:२८ प्रतिशतले बढेर ५६ लाख २१ हजार ७ सय १० टन पुग्यो, आव २०७८/७९ मा धेरै घट्यो ८:७४ प्रतिशतले ५१ लाख ३० हजार ६ सय २५ टनमा ।

आव २०७९/८० मा ६:९४ प्रतिशतले बढ्यो ५४ लाख ८६ हजार ४ सय ७२ टन पुग्यो । गत वर्ष २०८०/०८१ मा ४:३३ प्रतिशतले बढ्यो ५६ लाख २१ हजार ७ सय १० टनमा आयो ।

दुःख लाग्छ भूटानले हामीलाई चामल बेच्छ, भियतनामले, भारत, थाइल्यान्ड, चीन, कोरिया, इटली, ताइवान यी देशहरू नेपालका लागि चामल बेच्नुका भएका

छन् । हामी भने यी र अरू देशलाई मान्छे बेच्नुा भएका छौं । कठै बेचिएका मान्छेहरूले यहीं बसेर धान उत्पादन गर्न सकेको भए हुन्थ्यो नि । अहिले यूएसमा विद्यार्थीहरूसमेत ठसठस कन्दै छन् । हप्तामा २० घण्टाभन्दा बढी काम गर्न नपाइने नियम छ ।

टम्पले त्यो नियम लागू गर्दै छन् । हप्ताको २० घण्टा काम गर्दा बिचराहरूको खर्च धानिदैन रे । टम्पले तेल भिसा पनि नो नो भन्दै छन् । एकै परिवार ४ जना मेरा आफन्तले भिसा एप्लाई गरेका, अर्ह भएन । सुत्केरी बृहारी भेट्न अमेरिका जानुभन्दा धर्म गर्न कुम्भ जानु बेस् भन्दै बिरक्तिएर उता हानिए ।

के थाहा अरू देशले पनि नेपाली श्रमिकलाई डिपोट गरिदिए भने, यहाँको लोकतन्त्र नै ज्या हुन सक्छ । असह्य पीडा परेर मुटुमाथि ढुंगा हानेर पो गएका छन् त नेपालीहरू विदेश । लोकतन्त्र आउनुअघि यतै थिए ती, गर्जो टरेकै थियो । खाएकै थिए, लाएकै थिए, बनिबुत्तो गरेकै थिए । लोकतन्त्रलाई पश्चात्ताप छैन बरु विप्रेरणमा रमाएको छ ।

●**रथामकृष्ण खनाल**

अर्घाखाँची

CMYK

‘म नै विश्वको सर्वकालीन उत्कृष्ट फुटबलर हुँ’

एजेन्सी
म्याड्रिड, १५ फागुन

पोर्चुगलका स्टार खेलाडी क्रिस्टियानो रोनाल्डोले बुधवार आफ्नो ४०औं जन्मदिन मनाएका छन् । आफ्नो सफल ‘करियर’भर उनी जुन आत्मविश्वास र आत्मसम्मानमा सधैं गर्व गर्थे, त्यही आत्मविश्वास र आत्मसम्मानसाथ उनले ‘आफू सर्वकालीन उत्कृष्ट फुटबलर भएको’ दावी गरेका छन् ।

रियल म्याड्रिडका पूर्वस्टार रोनाल्डो अहिले साउदी अरेबियाको अल नासर फुटबल क्लबबाट खेल्छन् । ‘विश्वको सर्वकालीन उत्कृष्ट फुटबलर को

हो ?’ भन्नेबारे शंका नगर्नसमेत उनले आग्रह गरेका छन् । रोनाल्डोले एक स्पेनी टेलिभिजन च्यानललाई दिएको अन्तर्वातामा भनेका छन्, ‘म फुटबल इतिहासको सर्वश्रेष्ठ गोलकर्ता हुँ, देखे खुट्टा धेरै प्रयोग नगरे पनि म इतिहासमा देखे खुट्टाले गोल गर्ने शीर्ष १० मा छु, यी तथ्यांकले म अहिलेसम्मकै सबैभन्दा पूर्ण खेलाडी हुँ भनेर देखाउँछन् ।’

रोनाल्डोले ‘खेलमा दिमाग राम्रोसँग प्रयोग गर्ने’ बताउँदै अगाडि भनेका छन्, ‘म राम्रो फ्री किंक हान्छु, छिटो दौडन्छु, म बलियो छु, राम्रोसँग उफिन्छु, मैले आफूभन्दा राम्रो अरू कसैलाई देखेको छैन ।’ पोर्चुगिज स्टार खेलाडी रोनाल्डोले अन्तर्राष्ट्रिय फुटबलमा सर्वाधिक २ सय

१७ खेल खेलेका छन्, जसमा उनले १ सय ३५ गोल गर्दै ‘विश्व कीर्तिमान’ बनाएका छन् । यसअघि पनि रोनाल्डोले धेरैपटक ‘आफूलाई फुटबल इतिहासमा अहिलेसम्मकै उत्कृष्ट खेलाडी’का रूपमा दावी गर्दै आएका छन् । जब-जब उनलाई लियोनल मेस्सी र उनीमध्ये ‘को उत्कृष्ट ?’ भनेर सोधिन्थ्यो । उनले सधैं ‘अर्जेन्टिनी स्टार मेस्सीको प्रशंसा’ गर्दै आएका छन् । तर, आफूलाई ‘राम्रो भन्न’ भने कहिल्यै पछि परेका छैनन् ।

फेवातालको आँगनमा लै-लै स्रष्टा-कलाकारका छाया

विजय नेपाल / राजधानी
घोषरा, १५ फागुन

पर्यटकीय नगरी पोखरामा १२औं नेपाल लिटरेचर फेस्टिभल सुरु भएको छ । फेवातालकिनार बाराहीघाटमा बिहीवारदेखि सुरु फेस्टिभल चार दिनसम्म चल्नेछ । बुक वर्म फाउन्डेसनद्वारा आयोजित फेस्टिभलमा ५० भन्दा बढी छलफल सत्र, अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रम, सांगीतिक प्रस्तुति र अन्य रचनात्मक कार्यक्रम फेस्टिभल निर्देशक अजीत बरालले जानकारी दिए । उनका अनुसार देश-विदेशका २ सय जनाभन्दा बढी साहित्यकार, राजनीतिज्ञ, लेखक, कलाकार, पत्रकार, सम्पादक एवं विशिष्ट व्यक्तित्वको उपस्थिति रहनेछ ।

फेस्टिभलमा साहित्यसँग जोडिएका सामाजिक, राजनीति, आर्थिक, नवीन प्रविधि, सिनेमालगायत विविध क्षेत्रका विषयमाथि गम्भीर छलफल हुनेछ । परम्परागत धुन र लयलाई समकालीन परिवेश सुहाउँदो स्वरूप दिने सांगीतिक समूह ‘सोनागी ब्लुज’ले पनि फेस्टिभलमा प्रस्तुति दिनेछ ।

फेस्टिभलको यस संस्करणमा दुई फरक पुस्ताका लेखकको पुस्तकमाथि विमर्श हुनेछ । अग्रज वामपन्थी नेता एवं नेकपा मसालका महामन्त्री मोहनबिक्रम सिंहद्वारा लिखित १ हजार ३ सय २० पृष्ठको उपन्यास ‘कामरेड जलजला’ माथि विमर्श हुने र ६ वर्षीय भूमिलक्ष्मी पराजुलीको ‘मरमेड, ह्वेले एन्ड प्रिन्सेस’ नामक चित्रकथा पुस्तक सार्वजनिक गरिने फेस्टिभलका निर्देशक बरालले जानकारी दिए । फेस्टिभल नयाँ पुस्ताका लेखक तथा विचारक तयार पार्ने माध्यम बन्ने आयोजकको दावी छ ।

फेस्टिभल उद्घाटन गर्दै सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री पृथ्वीसुब्बा गुरुङले साहित्य अभिव्यक्तिको सशक्त माध्यम भएको बताए । भूपि शेरचनको कृति ‘घुम्ने मेचमाथि अन्धो मान्छे’ पढेर आफू कान्ति र परिवर्तनप्रति आकर्षित भएको स्मरण गर्दै उनले भने, ‘यहाँ समाज, संस्कृति, अर्थतन्त्र, राजनीतिलगायतका विषयमा विचार-विमर्श हुन्छ, यसबाट सामाजिक रूपान्तरणमा योगदान पुग्छ, यो अन्यभन्दा नितान्त नौलो र सिर्जनशील कार्यक्रम हो ।’ उनले पुस्तक पढ्ने संस्कृति विकास गर्दै पोखराको पर्यटन क्षेत्रमा पनि यसले टेवा पुर्‍याउने विश्वास व्यक्त गरे । उद्घाटन सत्रमा प्राध्यापक तथा अर्थशास्त्री महेन्द्र पी लामाले विद्वत् प्रवचन दिएका थिए ।

पहिलो दिन ‘अलिअलि हार हो, अलिअलि जित’ सेसनमा अभिनेत्री मनीषा कोइरालासँग सञ्चारकर्मी विजयकुमारले छलफल गरे । ‘स्मृतिमा भूपी’ सेसनमा वसन्त थापाले कान्ति शेरचन र कविता शेरचनसँग कुराकानी गरे ।

‘प्रदेशका पाइला’ सेसनमा फेस्टिभलका सदस्य भरत कोइरालाले गण्डकीका मुख्यमन्त्री

» जीवनको तेस्रो घुम्तीमा मनीषा

अभिनेत्री मनीषा कोइरालाले आफू जीवनको तेस्रो घुम्तीमा रहेको बताएकी छन् । पोखरामा बिहीवारदेखि सुरु १२औं लिटरेचर फेस्टिभलमा सञ्चारकर्मी विजयकुमारसँग गपपिट गर्दै उनले यस्तो बताएकी हुन् ।

‘मेरो जीवनका तीन घुम्तीहरू छन्, जहाँसम्म मलाई सम्झना छ, एउटा त फिल्म इन्डस्ट्री, दोस्रो जब मलाई क्यान्सर भयो, मलाई थाहा थिएन, बाँच्छु वा मर्छु’ उनले भनिन्, ‘अहिले म ५४ वर्षकी भएँ, मेरो कोसिस के छ भने नौलो जिन्दगी हुनेछ, मसँग यत्रो वर्षको भोगाइ, पीडा र सुखदुःखको एउटा अनुभव छ, त्यसलाई लिएर अब अगाडि कसरी बढ्ने ? भनेर अहिले तेस्रो घुम्तीमा छु ।’ उनले अगाडि भनिन्, ‘म जहिले जवान थिएँ, मसँग असाध्यै ऊर्जा थियो, त्यसैको प्रभावले कहिले निकै उचाइमा पुगें, खस्ता पनि छल्लंग नै खसें ।’

मनीषाले आफू क्यान्सरबाट पीडित हुँदा मृत्युको बोध वा भयले घेरिएको स्मरण गरिन् । उनले भनिन्, ‘एक्लोपनले गिजोलेको थियो, मृत्यु मलाई लाग्छ हामी सबैको एक न एक दिन सत्य हुन्छ, कसैको छिटो, कसैको ढिला तर हामीले एक दिन भोग्नु नै पर्छ, त्यसपछि मलाई लाग्यो कि मैले बाँच्न पाएँ भने कस्तो जीवन

बाँच्ने भनेर मैले त्यतिखेर नै सोचेको थिएँ कि ल यस्तो, यस्तो, यस्तो गर्छु भनेर ! बाँच्न पाएँ अहिले त्यही बाटोमा हिँडेर म अघि बढिरहेकी छु ।’

उनले अहिलेको समय जीवनको अन्तिम क्षण र अन्तिम दिनहरू भएको बताइन् । उनले जीवनको बोध सुनाइन्, ‘हरेक मान्छेहरूको सोच फरक हुन्छ, तपाईंसँग एक जना होस्, १० जना होस्, कोही नहोस् तर तिमी शान्त छौं भने केही हुँदैन, हामीलाई गाढो कहानेर हुन्छ भने जब हामीले अपेक्षा राख्छौं, यसले माया गर्दैन, मलाई दुःख परेको बेलामा यो मान्छे उभिन्छ होला भनेर अपेक्षा गर्छौं त्यसभन्दा पनि ठूलो त्यो उभियो भने ठीकै छ नउभिए पनि ठीकै छ नि त ! भनेर स्वीकार गर्न सक्नुपर्छ ।’

उनले सिर्जनशीलतामा जोड दिनुपर्ने सुझाव दिइन् । राजनीतिक परिवारमा हुर्किएपछि केटाकेटीदेखि नै राजनीतिबारे सुन्दासुन्दा रूचि कम रहेको मनीषाले स्पष्ट पारिन् । उनले नेपाली चलचित्रको बजार राम्रो रहेको बताइन् । उनले भनिन्, ‘पूर्णबहादुरको सारंगी’ भन्ने सिनेमा छ नि पहिलो ५० करोड बढी कमाउने, यो सुरुवात हो किनकि पहिलेपहिले नेपाली सिनेमाको बजेट र निर्माताले पाउने बजेट ३० लाख मात्रै हो, अहिले सय करोडमा पुगेपछि सम्भावनाका ढोका खुलेका छन् ।’

सुरेन्द्रराज पाण्डेसँग छलफल गरे । ‘राजनीतिका सुखदुःख’ मा गण्डकीका पूर्वमुख्यमन्त्री खगराज अधिकारीसँग पत्रकार महासंघ अध्यक्ष निर्मला शर्मा गफिइन् ।

सञ्चारमन्त्री पृथ्वीसुब्बा गुरुङसँग पत्रकार विजय तिम्लिनाले ‘सञ्चार संवाद’बारे छलफल गरे भने ‘त्यो पत्र, यो प्रेम र साहित्य’ सेसनमा आयोजक समिति सदस्य केशवशरण लामिछाने, भावेश भुमरी र प्रणीता

चाम्लिङले कुराकानी गरे ।

रैथाने ज्ञानको विज्ञान’ सेसनमा सीता मादेम्बाले सुभाष नेपाली, गीता चौधरी र सुरेश ढकालसँग कुराकानी गर्दा अन्तिम सेसन ‘गण्डकीमा गुरुङ र मगर भाषा’बारे गौरी तमुले गण्डकीका सामाजिक विकासमन्त्री बिन्दुकुमार थापा, विष्णु सिंजाली र जुनाकुमारी गुरुङसँग छलफल गरिन् । फेस्टिभलको प्रमुख प्रस्तुतकर्ता एनसेल फाउन्डेसन हो ।

‘छावा’हेर्न मोदीको अपिल

एजेन्सी
मुम्बई, १५ फागुन

भारतीय चलचित्र ‘छावा’ले रिलिजको १४औं दिनमा करिब ४ सय करोडको आँकडा बनाएको छ । छत्रपति सम्भाजी महाराजको जीवनमा आधारित ऐतिहासिक एक्सन ड्रामा चलचित्र गत १४ फेब्रुअरीमा रिलिज गरिएको थियो । लक्ष्मण उतेकर निर्देशित चलचित्रको व्यापार महाशिवरात्रिमा बुधवार राम्रोसँग बृद्धि भयो । १२औं दिनमा चलचित्रले १८ दशमलव ५ करोडको व्यापार गरेको थियो । १३औं दिनमा चलचित्रको व्यापार बढेर २१ दशमलव ७५ करोड पुगेको हो । यस चलचित्रले पहिलो दिन ३१ करोड भारतीय रुपैयाँको व्यापार गरेको थियो ।

यस चलचित्रको भारतबाहिर पनि त्यत्तिकै राम्रो व्यापार भइरहेको छ । भारतबाहिर विश्वव्यापी रूपमा बुधवारसम्म २ सय ५० करोडको व्यावसायिक आँकडा पार गरिसकेको छ । ‘छावा’ सन् २०२५ को सबैभन्दा धेरै कमाउने भारतीय चलचित्रसमेत बन्न सफल भएको छ । शिवाजी सावन्तको ‘छावा’ नामको मराठी उपन्यासमा चलचित्र ‘छावा’ आधारित छ । लक्ष्मण उतेकरद्वारा निर्देशित, चलचित्र ‘छावा’मा मराठाका शासक छत्रपतिको जीवनीमा आधारित छ । विक्की कौशलले मुख्य भूमिका निर्वाह गरेका यस चलचित्रमा अक्षय खन्ना मुगल सम्राट औरंगजेबको भूमिकामा छन् । यसमा रश्मिका मन्डना, दिव्या दत्ता, डायना पेन्टीलगायतको मुख्य भूमिका छ ।

यसैबीच, प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले चलचित्र ‘छावा’ हेर्नका लागि दर्शकलाई अपिल गरेका छन् । उनले दिल्लीको विज्ञान भवनमा १८औं अखिल भारतीय मराठी साहित्य सम्मेलनमा आफ्नो सम्बोधनका क्रममा चलचित्र ‘छावा’को खुलेर प्रशंसा गरे । ‘महाराष्ट्र र मुम्बईले मराठी चलचित्रसँगै हिन्दी चलचित्रलाई पनि यो प्रोत्साहन गरेको देखियो,’ कार्यक्रममा मोदीले भने, ‘यस्ता ऐतिहासिक चलचित्रले भारतीय सम्राटहरूलाई श्रव्यदृश्यमार्फत अझ जीवित राख्ने हुँदा अरू राजा महाराजाको जीवनी पनि पर्दामा ल्याउनुपर्छ ।’

तोरण शीर्षस्थानमा कायमै

राजधानी समाचारदाता
काठमाडौँ, १५ फागुन

सूर्य नेपाल गल्फ टुर २०२४-२५ अन्तर्गत पाँचौं प्रतियोगिता सूर्य नेपाल एनपीजीए टुर च्याम्पियनसिपमा तोरणविक्रम शाही लगातार शीर्षस्थानमा कायमै रहन सफल भएका छन् । बिहीवार २-अन्डर ७० को स्कोर गरेका उनी १३-अन्डर २०३ सहित शीर्षस्थानमा कायमै रहेका हुन् । उनले निरज तामाङलाई १ स्ट्रोकले पछि पारे ।

४-अन्डर ६८ सहित १२-अन्डर २०४ को स्कोरमा निरज दोस्रो स्थानमा कायमै छन् । अन्तिम १८ होलको खेल बाकी छँदा

निरजले अग्रता १ स्ट्रोकमा भर्दाई लिडर तोरणलाई दबाव दिए । दुई एमेच्योर गल्फर राहुल विश्वकर्मा र नेपाल नम्बर एक एमेच्योर गल्फर सद्भाव आचार्य दुवैले ६-अन्डर ६६ को सानदार प्रदर्शन गरे । राहुल र सद्भाव ६-अन्डर २१० सहित संयुक्त रूपमा तेस्रो स्थानमा रहेका छन् । एमेच्योरतर्फ उनीहरू दुवैले शीर्षस्थान बाँडे ।

समग्रमा ५-अन्डर २११ बनाएका जयराम श्रेष्ठले ४-अन्डर ६८ को स्कोर काटि तयार पारे । उनी पाँचौं स्थानमा रहे । नेपाल नम्बर एक प्रो भुवन नगरकोटीले ३-अन्डर ६९ को स्कोर निकाल्दै ४-अन्डर २१२ सहित छैटौं

स्थानमा उक्लिए । १-अन्डर ७१ को स्कोरमा बिहीवार ३-अन्डर २१३ सहित दिनेश प्रजापति सातौं स्थानमा छन् ।

सञ्जय लामाले ३-अन्डर ६९ को स्कोर गरे । सञ्जय २-अन्डर २१४ को स्कोरमा आठौं स्थानमा रहेका छन् । इभन-पार २१६ स्कोर जोडेका रामे मगर र टंकबहादुर काकीले नवौं स्थान बाँडे । रामेले २-अन्डर ७० र टंकले २-ओभर ७४ को स्कोर निकाले ।

लगातार तेस्रो दिन पनि शीर्षस्थानमा रहने क्रममा तोरणले फ्रन्ट नाइन २-अन्डर ३४ मा खेल सकाए । उनले छैटौं र सातौं होलमा बर्दी प्रहार गरे ।

ग्याल्बो ल्होसार

को शुभकामना